

Grantlar bo'yicha qo'llanma

Orzuvingizdagi universitetda grant asosida bepul o'qish yo'llari: eng mashhur dasturlar, hujjatlar va g'olib bo'lish strategiyasi

Bu qo'llanma kimlar uchun?

Xorijda bakalavr, magistratura yoki doktoranturada grant (stipendiya) asosida o'qishni maqsad qilgan O'zbekiston fuqarolari — maktab bitiruvchilari, talabalar va yosh mutaxassislar uchun tayyorlangan.

Mundarija

- 1 Grant nima va u qanday turlarga bo'linadi?
- 2 Grant tarkibiga nimalar kiradi?
- 3 Dunyoning eng mashhur grant dasturlari
- 4 Grantlarni qayerdan qidirish mumkin?
- 5 Grant yutish yo'lidagi 12 oylik reja
- 6 Kuchli hujjatlar tayyorlash sirlari
- 7 Til sertifikatlari: qaysi birini tanlash kerak?
- 8 Ko'p uchraydigan xatolar
- 9 Yakuniy tekshiruv ro'yxati (Checklist)

1. Grant nima va u qanday turlarga bo'linadi?

Grant (stipendiya) — bu talabaning chet elda ta'lim olishi uchun davlat, universitet, xalqaro tashkilot yoki xususiy fond tomonidan beriladigan qaytarib olinmaydigan moliyaviy yordamdir. Grant kredit emas — uni qaytarish shart emas, faqat ko'plab dasturlar bitirgandan so'ng o'z vataningizga qaytib ishlashni yoki muayyan majburiyatlarni bajarishni talab qilishi mumkin.

Qamrov darajasiga ko'ra turlari

- **To'liq grant (Full Scholarship)** — o'qish puli (tuition fee), yashash xarajatlari (stipendiya), aviachipta va tibbiy sug'urtaning barchasini qoplaydi. Bunga GKS, Turkiye Burslari, Chevening kabi dasturlar misol bo'ladi.
- **Qisman grant (Partial Scholarship)** — o'qish puliningma'lum foizini (odatda 25%–75%) yoki faqat bitta yo'nalishni (masalan, faqat tuition fee, lekin yashash xarajatisiz) qoplaydi.
- **Assistantship (Yordamchilik granti)** — asosan magistratura va doktoranturada beriladi; talaba universitetda o'qituvchi yordamchisi (TA) yoki tadqiqotchi yordamchisi (RA) sifatida ishlab, buning evaziga o'qish puli va oylik maosh oladi.
- **Almashinuv dasturlari (Exchange programs)** — Erasmus+ kabi dasturlar orqali 1–2 semestrda boshqa davlat universitetida bepul yoki chegirmali o'qish imkoniyati.

Moliyalashtiruvchiga ko'ra turlari

- **Davlat grantlari** — qabul qiluvchi davlat hukumati tomonidan moliyalashtiriladi (GKS, Turkiye Burslari, MEXT, Chevening, Fulbright).
- **Universitet grantlari** — aniq bir universitet o'z byudjetidan yuqori akademik ko'rsatkichli talabalarga beradi (Merit-based scholarship).
- **Xalqaro tashkilot grantlari** — BMT, Jahon banki, DAAD kabi tashkilotlar tomonidan moliyalashtiriladi.
- **Xususiy fond va kompaniya grantlari** — yirik kompaniyalar yoki xayriya fondlari (masalan, Aga Khan Foundation) tomonidan beriladi.

2. Grant tarkibiga odatda nimalar kiradi?

To'liq grant olganingizda quyidagi xarajatlar odatda qoplanadi. Har bir dastur shartlari farq qilishi mumkin, shuning uchun ariza topshirishdan oldin rasmiy sayt orqali aniq shartlarni tekshiring.

Xarajat turi	Izoh
O'qish puli (Tuition fee)	Universitetga to'lanadigan yillik o'qish haqi to'liq yoki qisman qoplanadi
Oylik stipendiya	Yashash xarajatlari uchun har oy beriladigan mablag' (odatda 300–1500 AQSH dollari atrofida, davlatga qarab farq qiladi)
Aviachipta	Ko'plab davlat grantlarida borish va ba'zan qaytish chiptasi qoplanadi
Tibbiy sug'urta	O'qish davomidagi majburiy tibbiy sug'urta to'lovi
Til kursi	Ba'zi dasturlarda (masalan, GKS, Turkiye Burslari) 1 yillik tayyorlov til kursi ham kiritilgan
Yotoqxona	Universitet yotoqxonasida bepul yoki chegirmali joy

3. Dunyoning eng mashhur grant dasturlari

Quyida O'zbekistonlik talabalar orasida eng mashhur va nufuzli xalqaro grant dasturlari keltirilgan. Har bir dastur shartlari va muddatlari yiliga o'zgarishi mumkin bo'lgani uchun, ariza topshirishdan oldin albatta dasturning rasmiy veb-saytidan aniq ma'lumotni tekshiring.

Osiyo davlatlari

Dastur	Davlat	Daraja	Qisqacha
GKS (Global Korea Scholarship)	Janubiy Koreya	Bakalavr, Magistr, PhD	To'liq grant; 1 yillik koreys tili kursi, oylik stipendiya va aviachiptani o'z ichiga oladi
MEXT	Yaponiya	Bakalavr, Magistr, PhD	Yaponiya hukumati granti; til va moslashuv kursi bilan boshlanadi
CSC (Chinese Government Scholarship)	Xitoy	Bakalavr, Magistr, PhD	Xitoy hukumati granti; universitet va CSC filiali orqali topshiriladi
Taiwan ICDF / MOE	Tayvan	Bakalavr, Magistr	To'liq yoki qisman grant, texnik yo'nalishlarga ustuvorlik beriladi

Turkiya

Turkiye Burslari

Turkiya hukumatining eng nufuzli to'liq granti — bakalavr, magistr va doktoranturani qamrab oladi. Turk tili kursi, yotoqxona, oylik stipendiya, tibbiy sug'urta va aviachiptani beradi. Ariza odatda yanvar–fevral oylarida onlayn ochiladi.

Yevropa davlatlari

Dastur	Davlat	Daraja	Qisqacha
DAAD	Germaniya	Magistr, PhD	Nemis akademik almashinuv xizmati granti; ko'p yo'nalishlarni qamrab oladi
Chevening	Buyuk Britaniya	Magistr (1 yillik)	Britaniya hukumati granti; kelajakdagi liderlarga yo'naltirilgan, ish tajribasi talab etiladi
Erasmus Mundus	Yevropa Ittifoqi	Magistr, qo'shma dasturlar	2+ Yevropa davlatida o'qish imkoniyati beruvchi qo'shma magistratura dasturi
Stipendium Hungaricum	Vengriya	Bakalavr, Magistr, PhD	To'liq grant; ko'plab yo'nalishlarda ingliz tilida ta'lim
Swiss Government Excellence	Shveytsariya	Magistr, PhD	Yuqori nufuzli, cheklangan o'rinli grant

AQSH, Buyuk Britaniya va boshqalar

Dastur	Davlat	Daraja	Qisqacha
Fulbright	AQSH	Magistr, PhD	AQSH hukumatining eng nufuzli granti; kuchli ilmiy va yetakchilik profili talab etiladi
Australia Awards	Avstraliya	Magistr, PhD	Rivojlanayotgan davlatlar fuqarolari uchun to'liq grant
Gates Cambridge	Buyuk Britaniya	Magistr, PhD	Kembrij universitetida o'qish uchun juda nufuzli, raqobat yuqori grant

4. Grantlarni qayerdan qidirish mumkin?

- **Universitet rasmiy saytlari** — "Scholarships for international students" bo'limini albatta tekshiring — ko'p universitetlar o'zining ichki grantlariga ega.
- **Davlat elchixonalari va madaniyat markazlari** — Toshkentdagi Koreya, Turkiya, Germaniya, Yaponiya elchixonalari va Konfutsiy instituti kabi tashkilotlar muntazam grant e'lonlarini tarqatadi.
- **Rasmiy grant portallari** — scholarship-positions.com, DAAD.de, StudyPortals kabi ishonchli xalqaro platformalar.

- **O'zbekiston Xalqaro ta'lim dasturlari agentligi** — va "El-yurt umidi" jamg'armasi orqali ham ko'plab xorijiy grant imkoniyatlari haqida rasmiy ma'lumot olish mumkin.
- **OliygoHqabul.uz** — platformasida yangilanib turuvchi grant e'lonlari va muddatlar bo'yicha bildirishnomalardan foydalaning.

5. Grant yutish yo'lidagi 12 oylik reja

Grant olish — bu tasodif emas, tizimli tayyorgarlik natijasidir. Quyidagi bosqichma-bosqich reja sizga vaqtni to'g'ri taqsimlashga yordam beradi.

- 1. 12–10 oy oldin** — O'zingizga mos yo'nalish, davlat va 5–8 ta grant dasturini tanlang, ularning talablarini ro'yxat qilib chiqing.
- 2. 10–8 oy oldin** — Til sertifikatiga (IELTS, TOPIK va h.k.) tayyorgarlik ko'rishni boshlang, kerak bo'lsa kurslarga yoziling.
- 3. 8–6 oy oldin** — GPA va akademik hujjatlaringizni (attestat, diplom transkripti) tartibga soling, notarial tasdiqlash va tarjima jarayonini boshlang.
- 4. 6–4 oy oldin** — Motivatsion xat (SOP) va CV loyihasini yozib, mentor yoki o'qituvchingizdan fikr-mulohaza oling; tavsiyanoma so'rashni boshlang.
- 5. 4–2 oy oldin** — Til sertifikatini oling, barcha hujjatlarni yakunlang va onlayn ariza tizimida profil yarating.
- 6. 2 oy – 1 hafta oldin** — Arizani belgilangan muddatdan kamida 1 hafta oldin topshiring — texnik nosozliklarga vaqt qoldiring.
- 7. Natija kutish davri** — Ba'zi dasturlarda suhbat (interview) bosqichi bo'ladi — unga oldindan tayyorgarlik ko'ring.

6. Kuchli hujjatlar tayyorlash sirlari

Motivatsion xat (Statement of Purpose)

Motivatsion xat — grant komissiyasi sizni birinchi marta "tanishtiradigan" hujjat. U shunchaki avtobiografiya emas, balki nima uchun aynan siz va aynan shu dastur mos kelishini isbotlovchi hikoyadir.

- **Aniq tuzilma** — Kirish (sizni nima qiziqtirgan) → Akademik va amaliy tajriba → Nega aynan shu dastur/universitet → Kelajak rejalari va vatanga qanday foyda keltirasiz.
- **Raqamlar va faktlar bilan isbotlang** — "Men mehnatsevarman" deyish o'rniga aniq loyiha, natija yoki yutuqni misol qilib ko'rsating.
- **Har bir dastur uchun moslang** — Bitta shablon xatni barcha dasturlarga yubormang — komissiya buni darhol sezadi.
- **Qisqa va aniq yozing** — Odatda 500–800 so'z chegarasiga qat'iy rioya qiling, ortiqcha "suv"dan saqlaning.

Tavsiyanoma (Recommendation Letter)

- **To'g'ri odamni tanlang** — sizni yaxshi biladigan va aniq misollar keltira oladigan o'qituvchi yoki ish beruvchini so'rang, faqat lavozimiga qarab tanlamang.
- **Vaqtida so'rang** — kamida 3–4 hafta oldin murojaat qiling va o'z CV/SOP nusxangizni ilova qilib yuboring — bu ularga yordam beradi.
- **Rasmiy blankada bo'lsin** — imzo, sana va tashkilot muhri (agar talab qilinsa) borligiga ishonch hosil qiling.

CV / Rezyume

- **Xalqaro standart** — Europass yoki oddiy akademik CV formatidan foydalaning — 1–2 sahifadan oshmasin.
- **Aniq bo'limlar** — Ta'lim, ish/amaliyot tajribasi, ko'nikmalar, sertifikatlar, ijtimoiy faoliyat va yutuqlar alohida ko'rsatilsin.

7. Til sertifikatlari: qaysi birini tanlash kerak?

Sertifikat	Qayerda kerak bo'ladi	Odatiy minimal ball
IELTS Academic	Buyuk Britaniya, Avstraliya, Yevropa (ingliz tilidagi dasturlar)	6.0–7.0
TOEFL iBT	AQSH va boshqa ingliz tilidagi dasturlar	80–100
TOPIK	Janubiy Koreya (koreys tilidagi dasturlar uchun)	3–4 daraja
YDS / TOMER	Turkiya (turk tilidagi dasturlar uchun)	Dasturga qarab farqlanadi
JLPT	Yaponiya (yapon tilidagi dasturlar uchun)	N2–N3 daraja
DELF/DALF	Frantsiya va frankofon davlatlar	B1–B2 daraja
TestDaF / Goethe	Germaniya (nemis tilidagi dasturlar uchun)	B2–C1 daraja

Maslahat

Ko'p dasturlarda ingliz tilida o'qitiladigan yo'nalishlar mahalliy til sertifikatisiz ham qabul qilinadi. Ammo mahalliy tilni bilish kundalik hayotni osonlashtiradi va ish topish imkoniyatini oshiradi.

8. Ko'p uchraydigan xatolar

- **Oxirgi kunga qoldirish** — Ko'plab kuchli nomzodlar shunchaki muddatga ulgurmagani uchun elimdan chiqib qoladi.
- **Bitta shablon xat bilan hamma joyga ariza berish** — har bir komissiya buni darhol payqaydi va bahoni pasaytiradi.
- **Faqat "nufuzli" dasturlarga ariza berish** — 3–5 ta zaxira variant ham tanlang — raqobat juda yuqori bo'lishi mumkin.
- **Hujjatlarni tarjima va tasdiqlashni kechiktirish** — notarial tasdiqlash va apostil bir necha kun, ba'zan hafta talab qilishi mumkin.
- **Grant shartlarini oxirigacha o'qimaslik** — ba'zi grantlar bitirgandan keyin vatanga qaytib, muayyan muddat ishlashni talab qiladi — buni oldindan bilib oling.

9. Yakuniy tekshiruv ro'yxati (Checklist)

- Kamida 5–8 ta grant dasturi tanlangan va talablari solishtirilgan
- Til sertifikat (IELTS/TOPIK va h.k.) olingan
- Attestat/diplom transkripti tarjima va notarial tasdiqdan o'tgan
- Motivatsion xat har bir dastur uchun moslashtirilgan
- 2–3 ta kuchli tavsiyanoma tayyor
- CV xalqaro standartda tayyorlangan
- Ariza muddatlari kalendarga belgilab qo'yilgan
- Barcha hujjatlarning skan nusxalari saqlangan

OliygoHqabul.uz — Qabul jarayonlarida ishonchli hamrohingiz

Savollaringiz bo'lsa, biz doim yordamga tayyormiz: info@oliygoHqabul.uz | +998 93 275 25 25